

Ramasetter Róbert

Felelős szerkesztő: Zs. N. Sz.

Budapest

kéziratok kizárólag a szerkesztőséghez címzendők. Kéziratokat nem adunk vissza.

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRA
Romániában

Egész évre — — 850
Félévre — — 460
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 85
Egy szám ára pályaudvaron és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 1'50

1925 május 4 Hétfő

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 98. szám

5685. Ijar 10

Hadbírószá elé kerül Pan Halipa inzultálója

A parlament mai ülésén is a beszarábiai incidenst tárgyalják

(Bucuresti-Bukarest, május 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szenzációként hatott politikai körökben az a hír, hogy Bratianu Jonel miniszterelnök hosszabban tárgyalt Stere professzorral, a Pan Halipa ügyében. A miniszterelnök arra kérte Steret, bírja rá a pártot, elégedjenek meg azzal, hogy Popescu hadnagyot hadbírószá elé állítják és bízzák az ügyet az igazságszolgáltatásra. A parasztpárt közzétette a Stere és Bratianu között lefolyt beszélgetést és igyekszik a helyzetet a maga javára propagandaeszközzé kihasználni.

Ebben az ügyben ma délelőtt minisztertanács volt, amelyen elhatározták, hogy Pan Halipa támadóját, Popescu hadnagyot hadbírószá elé állítják.

Chirculescu munkaügyi miniszter beterveztette a munkaügyi törvényjavaslatot (Codul muncii), amely lényegesebb módosításokkal kerül a parlament elé. A módosítás Bratianu Vintila javaslatára történt.

A kamara mai ülésén G. H. Pop képviselő az agrárreform végrehajtási visszaéléseit kritizálta.

Tatarescu belügyminiszter emelkedett szóra ezután:

— Két napi haladékot kértem a kamarától — mondotta — hogy megmondjam, milyen büntetésben részesült Pan Halipa támadója. A két nap most lejárt és közölhetem a kamarával, hogy Popescu hadnagyot hadbírószá elé állítják és a tárgyalásig fogva marad. Megkaptam az incidens lefolyásáról szóló jegyzőkönyvet, amelyből kitűnik, hogy Pan Halipa sértően nyilatkozott a csendőrhadnagyról. Ez természetesen nem mentesíti a hadnagyot a következmények alól.

Bratianu Jonel miniszterelnök kijelenti, hogy ő is mélyen elítéli az inzultust, de nem engedheti meg, hogy a parasztpárt politikai tőkét kovácsoljon ebből az ügyből, annál kevésbé, mert a csendőrség felette áll minden politikának.

Nyugodtan telt el a május elseje

Bécs, május 2. Lapjelentések szerint a május elseje általában nyugodtan telt el. Csupán Párisban adódott elő kisebb rendzavarás, ahol a felvonuló munkásság revolverlövéseket adott le egy villamoskocsira. Sebesülés nem történt.

Fejlesztik a török flottát

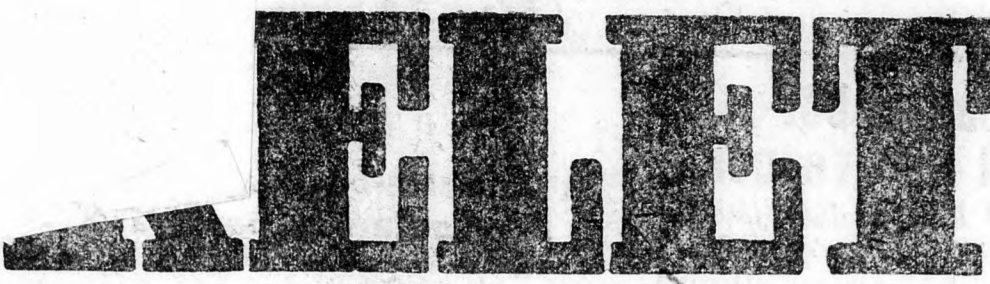
Angora, május 2. A nemzetgyűlés ma hatvanmillió dollárt szavazott meg a török tengerészet és tizenhárommillió dollárt a légi flotta fejlesztésére.

Balfour az angol titkos államtanács alelnöke

London, május 2. A Reuter ügynökség jelenti: Az angol király a belső titkos tanácsosok legközelebbi ülésén be fogja jelteni lord Balfournak, a titkos tanács alelnökévé való kinevezését. Ezt a méltóságot eddig a nemrég elhalálozott lord Curzon viselte.

Öngyilkos lett egy prágai szobrászművész.

Prágából jelenti: Sturza János, a művész-akadémia tanára, Csehszlovákia egyik legismertebb művésze, dolgozószobájában revolverrel fűbellette magát. Súlyos sebesüléssel Kukula professzor Minikájára szállították. Eszméletét még nem nyerte vissza, állapota komoly. A szobrászművész öngyilkossága Prágában lesújtólag hatott, mert Sturza professzor egyike volt a legismertebb cseh művészeknek, akinek számos műve díszíti Prága köztereit.

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Mélységbe zuhant a berlin-varsói express

Pályarongálódás okozta a szerencsétlenséget. Huszonötén meghaltak hatan megsebesültek

(Berlin, május 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A berlin-varsói expresszvonat hajnali egy óraker a lengyel korridor területén Swaroschin és Preussich-Stargard között kisiklott. A hálókocsik és egy másik vagon kivételével az összes kocsik a mélységbe zuhantak. A szerencsétlenségnek huszonöt halottja és hat könnyebb sebesültje van. Szakvélemény szerint a katasztrófát az okozta, hogy a pálya rendkívül rossz állapotban volt és a vonatok már hetek óta csak lépésben közlekedhettek. Egyes mozdonyvezetők már nem vállalkoztak a berlin-varsói útra. A vizsgálat megindult.

Megkezdtek a szófiabombamerénylet tárgyalását

A világsajtó többszáz újságíróval képviselteti magát. A sekrestyés beismeri a bűnrészességet

(Szófia, május 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A haditörvényszék ma kezdte meg, feszült érdeklődés mellett, a katedrálisban elkövetett bombamerénylet bünpörének tárgyalását. A terem már a kora reggeli órákban megtelt közönséggel. A sajtópályában jelen vannak az összes belföldi és majdnem valamennyi jelentősebb külföldi lap képviselői. A törvényszék épületét katonai kordon vette körül.

Délelőtt kilenc óraker vonul be a bíróság és röviddel azután, szuronyos fegyőrök között, bevezetik a vádlottakat, Zadgorsky sekrestyést, Friedmann, továbbá Koff, Dafkaloff, Kamburoff bűnpalástolókat.

A tábla is felmentette a csongrádi bombamerénylőket

A vádlottak állítólag kényszer hatása alatt tettek beismerő vallomást

(Budapest, május 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A progresszív magyar közönség körében meglepetést keltet az az ítélet, amelyek a csongrádi bombamerénylet felelőseinek pörében ma hozott a Tábla és amellyel a vádlottakat az ellenük emelt gyilkossági vád alól másodfokon is felmentette.

A tárgyalás utolsó napjának lefolyásáról tudósításunk a következők:

A bíróság ma elutasította a védőnek a bizonyítási eljárás kiegészítésére tett indítványát. Később megkezdődött a vádlottak kihallgatása. Simkó László kijelenti, hogy a rendőrségen azért vállalta magára a büntetést, mert bántalmazták. Postás detektívfelügyelő állítólag többször pofonütötte, olyan erősen, hogy kicsorbult az egyik foga. Böllöny Miklós szintén visszavonja első beismerő vallomását, mert őt a

Elsőnek Zadgorsky sekrestyést hallgatják ki, aki részletesen ismerteti a merénylet lefolyását és beismeri, hogy a merénylet elkövetéséhez segédkezett nyújtott. Vallomása közben hangja többször megcsuklik és azt a benyomást kelti, hogy teljesen meg van törve.

Friedmann tagadja, hogy bűnös volna. Kijelenti, hogy sohasem volt kommunista és egyáltalában nem tud felvilágosítást adni a merényletről.

Az elnök zárt tárgyalást rendel el, amelyről még az újságírókat is kizárták. A nyilvános tárgyalást hétfőn délelőtt folytatják.

rendőrségen Diószeghy miniszteri tanácsos jelenlétében szintén súlyosan megverték. Fülöp Andor is panaszkodik, hogy a vallomást ütással vették ki belőle és kiütötték az egyik fogát. Piroška János és Sági Rókus fentartják a szolnoki törvényszék előtt tett tagadó vallomásukat. Ezután Rutkay belügyminiszteri titkár hallgatták ki, aki annak idején Diószeghy tanácsos mellett működött és aki kijelenti, hogy a vádlottak önként vallottak, anélkül, hogy befolyásolták volna őket. Egyiküket sem bántalmazták és nem is látott rajtuk sérülést. Rutkait megeskették.

A többi tanuvallomások megerősítették az első bíróság ítéletének azt a megállapítását, hogy a vádlottak kényszer hatása alatt tettek beismerő vallomást. A Tábla ennek alapján helybenhagyta az első bíróság ítéletét.

Hindenburg általános amnesztiát ad

Május 12-én foglalja el hivatalát. Beidéztek az antant összes katonai szakértőit. Briand Londonban, Benes Bécsben tárgyal

(London, május 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hindenburg elnökké választása felborította az egész külpolitikai helyzetet. Az összes folyamatban lévő kisebb tárgyalások abbamaradtak és valamennyi állam külügyminisztériuma a német választás által teremtett helyzet bizonyalmainak megoldásán dolgozik. Miután a választást követő első napon a nagykövetek konferenciája már lefolytatta tanácskozását, most a külügyminiszterek és az egyes nagykövetek kölcsönös utazgatása vette kezdetét. Az első látogatást Hindenburg ügyében, Briand francia külügyminiszter teszi Londonban. Briand május hetedikén érkezik az angol fővárosba és fontos megbeszélést fog folytatni, a szükségessé vált elővigyázatossági intézkedésekről, Chamberlain brit külügyminiszterrel.

Párisban ezalatt tovább tanácskoznak a Quai d'Orsayn, ahova beidéztek az antant összes katonai szakértőit. Ma délelőtt felolvasták itt Foch tábornagy jelentését, amely a végleges német leszerelés kérdésével foglalkozik.

Ugyancsak Hindenburg elnökségével van kapcsolatban Benes cseh külügyminiszter leg-

közelebbi bécsi utazása. Tudvalevő ugyanis, hogy a tábornagy megválasztása újra felvetette Ausztria Németországhoz való csatlakozásának problémáját. Benes most azért utazik Bécsbe, hogy az osztrák kormányt meggyőzze ennek a lépésnek a helytelenségéről és kifejtse, milyen fontos létérdeke Ausztriának, hogy független állam maradjon. Benessel egyidejűleg a népszövetségi szakértők is Bécsbe érkeznek. Nem véletlen, hogy ez egybeesik a cseh külügyminiszter látogatásával. Benes ugyanis most már gyorsan tető alá akarja hozni az osztrák-csehszlovák kereskedelmi szerződést, hogy ezáltal is elerbe vágjon egy esetleges német átkaroló mozdulatnak. Benes most ismét erősebben exponálja magát a középeurópai gazdasági egységért, mert ezáltal is reméli, hogy Ausztriát Németország érdekszférájából elvonhatja.

Hindenburg tábornagy május tizenkettedikén foglalja el hivatalát. Előzőleg a Reichstag épületében esküt fog tenni a német alkotmányra. Hivatalbalépésével egyidejűleg pedig általános amnesztiarendeleetet fog kibocsátani.

Egész Szlovénzkóából három vármegyét szerveznek

(Prága, május 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Csehszlovák politikai körökből származó értesülés szerint a cseh és morvaországi közigazgatási reform törvényesítése után Szlovénzkóában csökkenteni fogják a megyék számát és csak három nagyzsupa fog maradni: Pozsony, Kassa és Zólyom székhellyel. Az új vármegyeyi beosztás azonban csak fokozatosan fog végbemenni, mert a megszűnt megyeszékhelyeket kárpótolni akarják más hivatalok odahelyezésével. A szlovénzkói miniszterium egyúttal ötszáz körjegyzői állást akar megszüntetni, hogy ezzel a közigazgatást egyszerűbbé és olcsóbbá tegye

Károlyi Mihályt ünnepelték Budapesten

(Budapest, május 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Kossuth-párt tegnap este avatta föl új klubhelyiségét és ez alkalommal a párt vezetői hitvallást tettek az októberi program mellett. A felavató vacsorán Fenyvesi Pál dr. kerületi elnök beszéde után Nagy Vince nemzetgyűlési képviselő szólalt föl, aki élesen támadta Bethlen miniszterelnököt, mint aki a nyugati országok felé a demokrácia apostolának szerepében hivalkodik, Magyarország pedig a legsötétebb reakciót intézményesítette. Beszédét a következőképp fejezte be:

— A mi programunk az 1918-iki október megismétlése! Uj októbert akarunk forradalom nélkül, mert az október diadala a demokrácia diadalát jelenti.

Nagy Vince nagy hatást tett felszólalása után Buza Barna, a Károlyi-kormány volt földmívelésügyi minisztere beszélt. „Nekünk — mondotta — kedvesebb Caillaux Franciaországa, mint Hindenburg Németországa. Károlyi Mihály vagyonekobbási pörének tárgyalásán az ügyész azt mondotta, hogy ez a pör olyan, mint a Caillaux-pör. Én azt mondom és azt kívánom: Károlyi Mihályt is úgy kell megbüntetni, mint ahogy most Franciaországban megbüntetik Caillauxt“. A gyűlés résztvevői ezután zajosn ünnepelték Károlyi Mihályt.

Jugoszláviában is megkönnyítették a külföldiek tartózkodását

(Belgrad, május 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az SHS királyság belügyminisztere rendeletet küldött szét az összes hatóságokhoz, amely a külföldieknek az országban való tartózkodását lényegesen megkönnyíti.

A rendelet értelmében az idegen állampolgár megérkezését és távozását nem köteles ezentúl személyesen bejelenteni a rendőrségen, elég, ha ezt a házigazda, vagy szállodai portás utján eszközöli. A járásban a községi elöljáróságnál kell csupán bejelenteni a megérkezést, főleg a főszolgabíróknál is jelentkezni.

A külföldi, az országból való távozás esetén, a jövőben nem fizeti a száz dinár vizumdíjat, ha a vizum érvényessége még nem járt le, ellenkező esetben azonban az illetéket köteles lefizetni. A tartózkodási engedélyt két hónapig az illetékes rendőrhatalóság is jogosult meghosszabbítani, de két hónapon túl már csak a belügyminisztérium adhat. Ha a vizum lejárt, a visszautazási vizumot a rendőrhatalóságnál kell beszerezni, amelyért a viszonzásdíj elv alapján megállapított vizumdíjat kell lefizetni. A külföldi állampolgár mindaddig, míg a vizuma érvényes, az egész ország területén szabadon utazhat és tartózkodhat.

A belügyminisztérium rendelete már megérkezett a vajdasági hatóságokhoz.

— **Kettős rablógyilkosság husz dinár miatt.** Szabadkáról jelentik: Borzalmas gyilkosság történt néhány nappal ezelőtt a Bosnyaci falu melletti Nikolics-majorban. Éjnek idején rablók hatoltak be a majorba és megölték Nikolics Áka hetvenéves gazdát és feleségét. Az öreg házaspárról az a hír járta, hogy sok pénzt rejtegetnek a lakásukon. A kettős gyilkosság napján Nikolics észrevette, hogy a majorság végében lévő trágyadomb éj. Nikolics és felesége kislétek a házból, hogy a tüzet eloltás. Mire visszaértek a lakásba, észrevették, hogy betörök jártak ott, akik mindent felforgattak, de csak husz dinárt találtak. A rablók éjszaka megismételték látogatásukat és reggelre az öreg házaspárt elmentzett torokkal holtan találták meg a majorban. A csendőrség széles körű nyomozást indított a rablógyilkosok után.

A Reinitz-per mérlege

A monstre-bünpör főtárgyalásának eddigi megállapításai. A bünvádi perrendtartás paragrafusai értelmében nem lehet kiadni Reinitzot Csehszlovákiának

(Satu-Mare-Szatmár, május 2. Az Uj Kelet kiküldött tudósítójától.) Az a néhány száz ember, aki napról napra itt tolong a szatmári tárgyalóteremben, valóságos esküdtzéskeddi játszik. Engedi, hogy urrá legyen rajta a tárgyalásnak szinte pillanatról pillanatra változó hangulata, és hol ítéletet mond Reinitz Jakab fejére, hol pedig felmentő verdiktet hoz ebben a kusza és szövevényes bünpörben. A szatmári tárgyalóterem pedig miniatűr tükörképe az erdélyi közvéleménynek, amely utcán, kávéházban, vonaton és másutt is sűrűn és szenvedélyesen hallatja ítéelő szavát. A szenvedélyek tengerében egyetlen szilárd pont van, a bírák pódiuma, amely egyedül az objektív igazság megbízható horgonyára támaszkodik és nem engedti magához férkőzni a józan ész ítéletét elhomályosító hangulat hullámain.

Reinitz bíráit igazán minden dicséret megilleti. Egy pillanatra sem befolyásoltják magukat senkitől és semmitől sem, jó és rosszindulat nélkül hallgatnak végig mindenkit és készítik el a nagy per mérlegét. És mialatt a bírák igazságos mérlege készülöben van, a mi szavunk nem akar sem ítélet, sem állásfoglalás lenni, csupán logikus egymásmellé sorokoztatása mindannak, amely a per tárgyalása során kaotikus zürzavarban játszódott le, objektív hang a vád és védelem harcában, amely harcnak kimenetelétől egyrésztől egy elkövetett bűn megtorlása, másrésztől pedig egy nagy-család ember élete és egzisztenciája van függőben.

Ami az igazság kiderítését akadályozza

Egészen sajtósága oka van annak, hogy ez a bünpör még ma is éppen annyira misztériummokkal teli, mint két évvel ennek előtte. Egyformán súlyos a helyzete a vádnak és védelemnek is. A vádnak guzsa köti támadásra lendülő kezét egyszerűen az, hogy a rendőri vizsgálatnak súlyos hiányai vannak, másrészt pedig hogy a vád tanui közül néhánynak szavahihetősége jogosan kétségbe vonható. A védelem munkáját pedig Reinitz zürös-zavaros, rejtelmes és meg nem engedett üzletkötésekkel teli életmódja nehezíti meg. Ez a különös eseményekkel teli élet teszi azt, hogy Reinitz védekező szava — a legenyhébb szóval élve, — fantasztikusnak látszik. Ezek után hadd álljon itt újra dióhéjban a főtárgyalás száraz anyaga.

Vád és védelem egymás mellett

Reinitz, amikor Grosz Hermanné az urát követelte tőle, először az mondotta, hogy nem is ismeri, később azt állította, hogy augusztus elsején látta utoljára Szatmáron. Emellett az állítása mellett a főbb iratok kerestül a vizsgálóbíróig keményen megmaradt mindaddig, míg tanuk nem akadtak, akik augusztus elsején együtt látták őket utazni Nagybanyára és onnan Felsőbányára. Ma azt mondja, hogy azért tagadta el a Groszsal való utját, mert azt hitte, hogy Grosz, akivel aranysempészési üzleti körutrá indult, egyedül bonyolította le az üzletet, valahol letartóztatták és félt, hogyha elárulja közös utjukat, ő is csávába kerül. Reinitzot augusztus másodikán látták hazajönni Felsőbányáról Nagybanyára és onnan Szatmárra, Groszt pedig augusztus elseje óta soha többé nem látta senki. Reinitz 3-án, 4-én és 5-én összes tartóztatásait kifizette, 7-én Nagybanyára utazott, ahol az István-szállóban vett szobát. A vizsgálat során a szálló vendég-könyvében valaki kijavította Reinitz nevét Reicherre. (A vizsgálat itt követte el az első súlyos hibát, máig sem állapította meg, hogy a hamisítást ki követte el.) Hartmann Izidor, aki Reinitzsal 8-án együtt utazott Kolozsvárra, azt vallotta, hogy a rendőrségen tett vallomása után Reinitz né sirva kérte, változtassa meg vallomásában az időpontot, mert ez a dátum tönkre tesz egy családapát.

A kolozsvári levél rejtélye

Később akadt két tanu, aki azt hitte, hogy Groszt 7-én még látta Nagybanyán. Ez volt az oka annak, hogy a vádirat a gyilkosság időpontját 7-éről 8-ára virradó éjszakára tette, de mert a tárgyalás során világosan kiderült, hogy az említett két tanu nem tudja biztosan, hogy vajjon Groszt látták-e és az időpontban is in-

gadozik és mert elképzelhetetlen, hogy Grosz, akit a környéken jól ismertek, egy hétig tudjon úgy bujkálni, hogy senki meg ne lássa, bizonyosnak látszik, hogy a gyilkosság elsejéről másodikára virradó éjszaka történt. Reinitz a tárgyaláson igazolni szerette volna a vádirat tévedését. Azt állította, hogy 7-én együtt volt Groszsal Nagybanyán, és 8-án reggel együtt utaztak el Kolozsvárra, ahol Grosz az ominózus levelet feladta. Reinitzot látták a vonaton, Groszt nem. Reinitzot látták Kolozsváron, Groszt nem. A vádlott azzal igyekszik magyarázni ezt a különös körülményt, hogy ő második, Grosz pedig harmadik osztályon utazott. Grosz Hermanné címére érkezett levelet, amelyben az ura bejelentette, hogy két hétre Bukarestbe utazik, augusztus 8-án adták fel Kolozsváron. (A vizsgálat itt követte el a második hibát, amikor szembesítés révén nem kísérelte megállapítani, hogy ki adta fel az ominózus levelet.)

Fantasztikus, de nem hihető védekezés

Mindezek azonban csak terhelő körülmények, de nem terhelő bizonyítékok. Bizonyos az, hogy Reinitz nem mond igazat, amikor azt állítja, hogy 7-én együtt volt Groszsal és 8-án együtt utazott Kolozsvárra, mert Grosz már másodikán nem volt az élők sorában. De talán el lehetne fogadni azt a fantasztikus, de mégsem lehetetlen feltevését a védelemnek, hogy azért nem mondott Reinitz igazat a főtárgyaláson, mert a vizsgálat elején, hogy a vád tárgyává nem tett bűneitől (link üzleteitől) mentesítse magát, egymásra halmozta a valótlanságokat, melyekbe teljesen belezavarodott.

Szeptember 21-én találták meg Grosz Herman hulláját a felsőbányai erdőben. Utoljára Felsőbányán látták Groszt Reinitzsal együtt augusztus elsején. A hulla megtalálása után négy nappal, körülbelül egy kilométerre a hullától, megtalálták Reinitz galériját. A vádlott azzal védekezik, hogy amikor Groszsal szakadó esőben Nagybanyáról Felsőbányára sétált, egy elötte ismeretlen ember csatlakozott hozzájuk, aki börgi ázott és ennek odaadta a magával hozott két gallér közül az egyiket. (A hullaszemlénél követte el a vizsgálat a harmadik hibát azzal, hogy nem rekonstruálta a bűncselekményt, nem állapította meg egy, vagy két ember követte e el a gyilkosságot és hogyan történt a bűntény.)

Tanuk vallják, hogy Reinitz 1923 július elsején egy borotvált arcú fiatalemberrel Felsőbányán járt, ahol azt mondotta, hogy őt Schwartznak hívják, a fiatalember pedig süket. A vád szerint Reinitz akkor büntetésével (Pongrácz kassai rendőrtanácsos jegyzetei szerint Reimann Jenő Reinitz Magyarországon letartóztatásban levő cinkosa) terepszemlét tartott. Reinitz tagadja, hogy hamis nevet mondott volna be, azt állítja, hogy a fiatalembert hívták Schwartznak, akivel ő véletlenül találkozott és sem azelőtt, sem azután többé nem látta.

Tanuk, akik vádlottak is lehetnének

Ezek mellett a momentumok mellett a vádat támogatják azok a tanuk is, akiknek egyikét állítólag gyilkosságra csábította, másikat pedig gyanus üzletekkel erdőbe csalogatta. Ezeknek a tanuvalomásoknak azonban egy igen súlyos szépség-hibájuk van. Ezek a tanuk üzleti összeköttetésben állottak Reinitzsal, az egyik szeszcsalást követett el vele együtt, a másik zsarolásban volt vele társ, a harmadik pedig hamis bankjegyeket akart tőle vásárolni. Kétségtelen, hogy az ilyen embereknek a szavahihetősége megbízhatatlan.

A harmadik bizonyítéka a vádnak a Reinitz által Csehszlovákiában elkövetett és ott állítólag teljesen bebizonyított bűnténynek analógiája.

Mi vár Reinitzra?

Ime ez az, amit az objektív igazság szolgáltatában álló riporter ceruzája az eddigi tárgyalás során megrögzített. Egy nap mulva elhangzik majd a bírói szó, amely ítéletet hivatott mondani. Akár elítéli Reinitzot, akár felmentik, az ügy aktái még nem zárultak le. A felelőzések láncsorán meg fogja járni a Táblát és a Kuriát. Ha a legvégső fokon is elhangzott az ítélet, akkor Csehszlovákia kérni fogja Reinitz kiadatását, hogy az ott vád tárgyává tett bűncselekményekért felelősségre vonja.

Az érvényben lévő perrendtartás paragrafusai szerint Reinitzot tulajdonképpen nem lehet kiadni

Csehszlovákiának, a bűncselekményekért a bíróságnak tudvalevőleg nincs hatáskörrel, a romániai hatóságok jól tartásnak ezt a rendszert, hogy a csehszlovák mániaiban való letárgyak akadályoknak egész az egész vizsgálati és Romániába kéne áthozni kiadatásához és valószínűleg a szolgálatát között

Nissel bosszúból vádolják fiaik

Szatmár, május 2. Székely elnök pénteki tárgyalást

Dr. Borgida volt, hogy Heilprin Károly, aki a főtárgyalást, átadott a vizsgálatot arról, hogy a róly a Viktória következő kijelen

— Reinitz engem is kifosztott, tőlem és amikor kacsagva utasított

Védő az írásbéli vényezékek és hallgatását.

Ezután folyta

Isme

Fried Vilmos

elnök felhívására

ismeri-e, azt felel

— Ismerem,

Elmondja, hogy

szabadságra hazat

vasuti állomáson

akitől megvásárol

aztán kellemetlen

mert Reinitz k

1917-ben Budap

kérdőre vont a

fenyegette meg

találkozott a vád

szerette volna

kor Reinitz leta

kabnak mondta

csak Szigeten l

de a vádlott is

Reinitz. De miu

információt a v

letartóztatással

landó volt elme

tézni. A rabbi

hogy Reinitz 2

Tanu az eln

Reinitz, hogy

magát.

Reinitz: Ez

Elnök: We

Schwarz név

névre váltott u

Reinitz: Ez

péshez mider

ványt szerez!

Lebovits L

akinek a fia

héttel elutazott

adja, hogy fiát

velet kapott,

radra megy, o

szlovákiába és

husvét első

sohasem szok

Rozmarin

aki 1920-ban

nával Várad

soha sem jött

beszélt fia el

ténetét. Fiát

ták együtt ut

A bűnvádi Reinitzot

en, hogy Grosz, egy hétfőig tud meg ne lássa, gyilkosság eljé- a történt. Reinitz volna a vádirat 7-én együtt volt an reggel együtt Grosz az ominózus ták a vonaton, ak Kolozsváron, igyekszik magya- yt, hogy ő máso- sztályon utazott. ett levelet, amely két hétre Buka- adták fel Kolozs- te el a második én nem kísérelte fel az ominózus

Retellen védekezés

rhelő körülmények, bizonyos az, hogy amikor azt állítja, az és 8-án együtt Grosz mar máso- ában. De talán el ikus. de mégsem nek. hogy azért a főtárgyaláson, y a vád tárgyává eteitől) mentesítse a valótlanosságokat, tott.

meg Grosz Herman utoljára Felsőbányán augusztus elsején nappal, körülbelül találtak Reinitz gal- ezik, hogy amikor nyáról Felsőbányára per csatlakozott hoz- oadaatta a magával iket. (A hullaszem- armadik hibát az- üncselekményt, nem ember követte e el t a bűntény).

1923 július elsején l Felsőbányán járt, wartznak hívják, a ad szerint Reinitz ssai rendőrtanácsos Reinitznek Magyar- nkosa) terepszemlét amis nevet mondott tatalembert hívták talalkozott és sem látta.

Itak is lehetnének

mellett a vádat nek egyikét állító- sikat pedig gyanus zeknek a tanuval- ti összeköttetésben eszesalást követett ban volt vele társ, egyeket akart tőle ilyen embereknek tlan.

vádnak a Reinitz t és ott állítólag k analógiája.

Mi vár Reinitzra?

igazság szolgáltatá- gi tárgyalás során elhangzik majd a t mondani. Akár t az ügy aktái még ek láncosán meg t. Ha a legvégső kkor Csehszlovákia hogy az ott vád t felelősségre vonja. artás paragrafusai nem lehet kiadni

Csehszlovákiának, mert az ott vád tárgyává tett bűncselekményekért kötéltálati halál jár. Romániá- ban tudvalegileg nincs haláltbüntetés. A csehszlo- vákiai hatóságok jól ismerik a bűnvádi perrend- tartásnak ezt a rendelkezését, mégis arravaló tekin- tettel, hogy a csehszlovákiai gyilkosságoknak Ro- mániában való letárgyalása a szinte leküzdhetetlen akadályoknak egész halmazát jelenti, mert hiszen az egész vizsgálati és tanuapparátust erre az időre Romániába kéne áthelyezni, ragaszkodni fog Reinitz kiadatásához és valószínű, hogy a két állam jog- szolgáltatója között olyan egyezmény jön majd létre,

hogy a bűnügyet Csehszlovákiában fogják letá- ryalni, de az ítéletet a Romániában érvényben levő törvények alapján mondják ki.

Ki tudja hónapok, talán esztendő is eltelnék addig, míg Reinitz végigjárja az igazságszolgáltatás két országban előirt útját, addig pedig továbbra is megfeszíthetetlen rejtély marad ez az ember, akinek bűnösségében sokan azért nem tudnak hinni, mert kétesztendő sulyos zaklattatás nem tudta val- lomásra szelidíteni energikusan és rendíthetetlenül védekező lelkét.

Jámbor Ferenc

A vád és a védelem utolsó csatája a Reinitz-perben

Nissel bosszúból vallott Reinitz ellen? Lebovits Leopold és Rozmarin Márkus Reinitzot vádolják fiaik meggyilkolásával. A vád rablással párosult gyilkosságban kéri bűnös- nek kimondani. A védelem felmentő verdiktet kér

— Az Uj Kelet kiküldött munkatársának telefonjelentése —

Szatmár, május 2. Erdős Ferenc törvény- széki elnök pontban 9 órakor megnyitja a pénteki tárgyalást.

Dr. Borgida védő bejelenti a bíróságnak, hogy Heilprin Kálmán bánffyuhnyadi keres- kedő, aki a főtárgyalás során már ki lett hall- gatva, átadott neki egy írásba foglalt nyilat- kozatot arról, hogy neki szerdán Nisszel Ká- roly a Viktória kávéházban két tanu előtt a következő kijelentést tette:

— Reinitz egy közönségs gazember, aki engem is kifosztott, 20.000 koronámot vette el tőlem és amikor nyomoromban hozzáfordultam, kacagva utasított el magától. Ez bosszút kíván.

Védő az írásbeli nyilatkozatot átadja a tör- vényszéki és kéri az előttemező tanuk ki- hallgatását.

Ezután folytatják a tanukihallgatásokat.

Ismerem, de nem szeretek ránézni

Fried Vilmos 33 éves szigeti kereskedő az elnök felhívására, hogy nézze meg a vádlottat: ismeri-e, azt feleli:

— Ismerem, de nem szeretek ránézni.

Elmondja, hogy 1915 január havában mint szabadságra hazatartó katona a nyiregyházi vasuti állomáson megismerkedett Reinitzcal, akitől megvásárolt két vagon tengerit. Utóbb aztán kellemtlensége származott ez ügyből, mert Reinitz körmönfont módon becsapta őt. 1917-ben Budapesten felismerte Reinitzot és kérdőre vonta inkorrektiségeért, de ez még őt fenyegette megtorlással. 1920—1921-ben ismét találkozott a vádlottal, most már Szigeten és szerette volna vele tisztázni a kérdést, de ek- kor Reinitz letagadta a nevéét és Schwarcz Ja- kabnak mondta magát. Később ismét ugyan- esak Szigeten látta, ekkor ismét megszólította, de a vádlott ismét szabadkozott, hogy ő nem Reinitz. De miután közben már beszerezte az információkat a vádlott felől, nem tágitott és letartóztatással fenyegette, mire vádlott haj- landó volt elmenni a rabbihoz az ügyet elin- tézni. A rabbi úgy egyeztetette ki a feleket, hogy Reinitz 200 lejvel uszta meg a dintórárt.

Tanu az elnök felhívására szemébe mondja Reinitznek, hogy Schwarcz Jakabnak nevezte magát.

Reinitz: Ez nem igaz!

Elnök: Weiszné előtt Felsőbányán szintén Schwarcz néven szerepelt és szintén is erre a névre váltott utlevelet!

Reinitz: Ez egészen más eset, a határlé- péshöz minden szatmári zsidó hamis igazol- ványt szerez!

A vádoló apák

Lebovits Leopold batarecsi lakos, mészáros, akinek a fia két évvel ezelőtt husvét előtt 2 héttel elutazott és többé nem tért vissza, elő- adja, hogy fiától elutazása után két hétre le- velet kapott, melyben azt írta, hogy Nagyvá- radra megy, onnan Kolozsvárra, onnét Cseh- szlovákiába és husvétra hazaérkezik. Ez a levél husvét első napján érkezett meg. Fia máskor sohasem szokott levelet írni az utról.

Rozmarin Márkus erdődi lakos, kereskedő, aki 1920-ban tisobeav hetében 150.000 koro- nával Váradra küldte a fiát rőfősáruért és fia soha sem jött vissza az utjáról, részletesen el- beszéli fia eltűnése és keresésének ismert tör- bésztét. Fiát egy szakállas zsidó bácsival lát- ták együtt utoljára.

— Három esztendő óta — mondja — min- denfelé kerestem azt a vallásos, vörösszakállu embert. Akkor kaptam Dellman Izidortól egy levelet, melyben közli, hogy valószínűleg Rei- nitz gyilkolta meg az én fiamat is. Gottlieb Sándor beszélt, hogy 1920 július havában Reinitz Jakab azzal távozott el tőle, hogy Er- mihályfalvára utazik, ott megszállott egy zsidó

Orvosi vélemény Reinitz Jakabról

Ezután a szakértők kihallgatása követke- zett. Mielőtt erre sor került volna, a teremben jelenlevő Grosz Hermannét kivezetik. Groszné félajult, görcsös zokogás között hagyja el a termet. Dr. Göbl Alajos, szatmári törvényszéki orvos résztvett az 1923 szept. 22-én tartott viz- sgálobírói helyszíni szemlén a felsőbányai erdőben és ő boncolta fel Grosz Hermann hulláját. Rész- letesen elmondja a hulla helyzetét és állapotát. A hulla fejét a vizsgálóbíró engedélyével haza- hozta és preparálta. A koponyán található csont- töréseket úgy magyarázza, hogy kezebe veszi a koponyát és mutatja a bíróságnak az elválto- zásokat.

— A kritikus időben — mondja — Grosz Hermann koponyáján egy ütésre alkalmas esz- közzel egy sérülés történt. Hogy a bűnjelek között levő kalapáccsal, vagy más dologgal, nem lehet tudni. A mód, amellyel a hulla el volt földelve, azt bizonyítja, hogy az illető, aki ezt a hullát eltemette, azzal a szándékkal te- mette el, hogy az hosszu ideig rejtve maradjon és ha az eső nem mosta volna ki, a hulla hosz- szabb ideig rejtve maradt volna.

Hogyan történt a gyilkosság

Reinitzra vonatkozólag az orvosszakértő elő- adta, hogy Reinitz 1879 szept. 8-án született, jelenleg 45 éves, korának megfelelő kinézésű és erejű ember. Őt testvére van, az egyik Jenő, 29 éves, ifju kora óta idióta, nincs rendes fog- lalkozása, az országban egyik városból a má- lakozása, Omaga elvégezte az elemi isko- lakba kóborol. Omaga elvégezte az elemi isko- lakot, azután vagy négy esztendeig talmud- iskolába járt. Tud írni-olvasni, az írása jó, szá- mítási műveleteket kitiűően fejt meg. 1912 óta jobboldali lágyéksérve van, sérvkötőt is hord, azonban ez nem elég ahhoz, hogy visszatartsa

Rablással párosult gyilkossággal vádolja az ügyész Reinitzot

A délutáni tárgyaláson folytatják az iratok felolvasását. A magánvádló képviselője kéri a Kassáról beszerzett nyomozási iratok felolvasá- sát is, amit azonban a törvényszék elutasít.

Dr. Borgida védő előterjesztést tesz a bizo- nyítás kiegészítésére. Egész sereg tanu kér ki- hallgatni a volt Magyarország különböző részei- ből, akikkel Reinitz előéletét, vagyoni viszo- nyait és alibijét kívánja bizonyítani. Ezen ki- nyait és alibijét kívánja bizonyítani. Ezen ki- nyait és alibijét kívánja bizonyítani. Ezen ki- nyait és alibijét kívánja bizonyítani.

Törvényszék az ügyész és a magánvadász képviselőinek ellenzése után a védelem indítványát elutasítja. Megállapítja az elnök, hogy Grosz elutasítja. Megállapítja az elnök, hogy Grosz elutasítja. Megállapítja az elnök, hogy Grosz elutasítja. Megállapítja az elnök, hogy Grosz elutasítja.

asszonyánál. Megkerestem ezt a vendéglősnét, aki azt állította, hogy Reinitz Jakab nevű egyén sohasem szállott meg nála, ellenben a Reinitz fényképére azt mondta, hogy az az ember, akit e kép ábrázol, kétszer volt nála. Először egy péntek este volt ott a fiával és Schwarcz Jakabnak nevezte magát. Bár ott töltötte a szombatot, nem ment a templomba, holott saboth nachmi volt. Az imakönyvét is otthagya. Ebbe az imakönyvbe be voltak ve- zelve a Reinitz szatmári szappangyárára vonat- kozó üzleti feljegyzések.

Elnök: Levelet kapott a fiától?

Tanu: A menyasszonyának írta Halmiba, hogy a szombatot (saboth nachmi) nem nála, hanem Erdődön fogja tölteni.

Elnök: A maga fia is ott volt a korcsmá- ban?

Tanu: Amikor szombaton Reinitz ott tán- colt és dalolta Reb Jajlis szatmári rabbi dalait, az én fiam már meg volt gyilkolva. Tudom is, hogy kikkel gyilkoltatta meg. Neki már jó sonmbatja volt.

Klein Emánuel, Paskesz Mór és Brach Simon kereskedők jelentéktelen vallomást tesze- nek.

Szabó Gyula szatmári postai műszerész, aki a kritikus időben a Reinitz házában lakott, nem emlékszik arra, hogy otthon volt-e a vád- lott augusztus 2. és 7. között. Reinitz az ő apó- sától vette meg a házat és rendes ember be- nyomását keltette.

a sérvét. Értelmi tehetségét illetőleg, a szak- értő előadja, hogy Reinitz megfigyelő, követ- kezhető és ítélőképessége nagyon jó. A ránéve közömbös dolgokról bőven ad felvilágosítást, azonban az augusztus 1 és 7 közötti idő tekin- tetében nem pontos. Reinitz Jakab ezidőszereint, sem azelőtt, sem azután nem szenvedett elme- zavarban, akarat és elhatározási képessége volt, tetteiért felelősségre vonható. Gyalogolni, emelni tud, sérve visszahelyezhető, testi ereje körül- belül 100%-kal kevesebb sérve következtében a normálisnál. Nem konstatált az orvosi vizsgálat sem szadista, sem homoszexuális tüneteket.

Elnök: Lehetséges, hogy levélírás közben érte az ütés az áldozatot?

Dr. Göbl: Igen, a hulla lehetett ülőhely- zetben is, az ütés a koponya melső részére lett alkalmazva. (It a szakértő felemeli a koponyát és a jobbkezeben tartott kalapács fejét a ko- ponyacsonton tatógató szakadékba helyezi lap- jával. A kalapács teljesen belefér a beszakított üregbe.)

Dr. Hantz Jenő szatmári tanár, irásszakértő megállapítja, hogy a bűnjelként szereplő gallé- rok jelzőbetűit tényleg Kiszner Katalin írta. Magyarzatokat ad a Grosz Hermann-féle elté- pelt levél olvasása és értelmére nézve. Ez a le- vél, amelyet így olvas: „... Bukarestbe és lehet, hogy jövő szombaton jövök haza. Isten veled, csókol benneteket.” — hevenyészve, siet- séggel íródott. Az nem valószínű, hogy egy le- dől fatörzsön írta volna Grosz Hermann.

Ezután a megidézett, de meg nem jelent tanuk vallomásáról a vizsgálat során felvett jegyzőkönyvek felolvasása következett. A fel- olvasott vallomások ellentmondásban vannak Reinitz vallomásával.

Egy órakor a tárgyalást felfüggesztették.

ügyszét a vádirat megindokolására.

— Ha valaki a mai időben működésének keretében a mai élet jelenségeit, lefolyását és indokait szemléli, — kezdi vádbeszédét dr. Papp ügyész — megütközéssel és legnagyobb sajnálattal kell megállapítania, hogy ezeket a társadalmi jelenségeket a pénz dominálja és a jelenségek ledöntik brutálisan az erkölcs határ- kövét. Nem vagyok hivatva arra és nem is ki- vánok foglalkozni ezekkel a társadalmi problé- mákkal, azonban kénytelen vagyok megállapí- tani, hogy a bűncselekedeteknek a forrása leg- több esetben az anyagi érdek. Ez az indoka annak, hogy egy zsidó ember, aki husz éven át foglalkozott a zsidó hittudományokkal, arra vetemedett, hogy egy másik zsidónak elvegye az életét. Reinitz Jakab, aki a vádlottak pad- ján ül, ez a zsidó, a nagy fekete szakállal, val- lásos külsejével. Most azt követeli tőlem a megsejtett világrend, azt követeli tőlem az öz- vegy, aki támasz nélkül maradt, azt követelik

tölem az árvák, akik apjukat vesztették el, hogy elégtételt szerezzek a számukra.

A Grosz Herman meggyilkolásánál — mondja az ügyész — nem volt jelen egy tanu sem. De még sem mondhatjuk, hogy eredménytelen maradt a főtárgyalás, mert sok tény lett bizonyítva, amelyet meg lehet állapítani, hogy milyen körülmények között lett a bűntény elkövetve. Hiszem, hogy a tanuk kihallgatása alapján és a felolvasott iratokból meg lehet szerezni a meggyőződést, hogy a bűnös: Reinitz Jakab.

Az ügyész ezután részletesen ismerteti azokat a tényeket és körülményeket, amelyeket az Uj Kelet mai számának bevezető cikkében részletesen ismertett. Érdekes, hogy az ügyész nem módosította a vádirat nyilvánvaló tévedését, valóságnak fogadta el azt a feltevést, hogy Grosz Hermann augusztus hetedikén még Nagybányán látták és ezért a gyilkosság időpontját augusztus hetedikéről nyolcadikára virradó éjszakára teszi, ami a védelem munkáját jelentékenyen megkönnyíti. Beszédének végén kéri

Reinitzot a Btk. 274. szakaszába ütköző gyilkosság büntette és a Btk. 347. szakaszába ütköző rablás büntetésében bűnösnek kimondani és a legsúlyosabban megbüntetni azért, mert tettét aljas indokból a legbrutálisabban követte el és állandóan tagadta.

Dr. Darabant, a magánvád képviselője bejelenti a sértett magánjogi igényeit és egymillió kétszáz ezer lej kártérítést kér megállapítani a vádlottal szemben. Ezzel a mai tárgyalás véget ért. A védőbeszédre szombaton délelőtt kerül a sor.

A védelem szava

Ma délelőtt 10 órakor kezdte meg óriási figyelem közepette Demian Titus dr. védőbeszédét.

— A bűnügyi eljárás alapelvei közül — kezdte beszédét — egyik legfontosabb az individualizálás. A vádlott személyét kell először vizsgálni, aztán a vádat és azt megállapítani, létezik-e okozati összefüggés a kettő között. Az orvosszakértő véleménye alapján megállapítható, hogy a vádlott nem tekinthető bűnözőnek.

Védő ezután kéri a bíróságot, hogy egy rendes polgárt lásson Reinitzban. A vádlott zsidó környezete is csupa zsidó kereskedőkből áll. Az ügyész figyelmen kívül hagyta azt a momentumot, hogy zsidó gyilkolni nem képes. A vádbeli büntett factum delictije hiányzik és hiányzik a kauzális nexus is. Az előzetes nyomozást az a fixa idea irányította, hogy Reinitz a tettes. A vizsgálat a vádlott közbejötté nélkül történt, a vádlott tanuit állandóan mellőzték, Reinitzot törvényellenesen kiszolgáltatták Csehszlovákiának.

A hosszú és fogsorozott nyomozás után mindössze egy ügyben tettek vádindítványt. A többi ügyben az eljárás, még husz hónap után is, befejezetlen. Az ügyész beismeri, hogy közvetlen bizonyíték nincsen. Azonban közvetett bizonyíték sincs. A vád tanukra hivatkozik, kikkel dátumokat akarnak igazolni, de akik semmiféle időismerettel nem bírnak. Az ügyésznek az a kijelentése, hogy nincs közvetlen bizonyíték, megkönnyíti a védelmet.

A vád kritikája

Demian dr. ezután részletesen bírálja a vád öt csoportját. Szerinte Reinitz együttes utazásai a vádlottal nem képeznek bizonyítékot, mert ez csupán üzleti összeköttetést jelent. Az ügyész beismeri, hogy Grosznak nem volt pénze, ami a vádlott mellett bizonyít. A kolozsvári levél tartalma ellenkezik a vád hipotézissel. A gallér tulajdonjoga még mindig vitás, azonkívül is három helyszíni szemlén nem találták meg a gallért, csupán negyedszer találták meg. Szemszerűlést a kritikus időben a vádlottnál a tanuk nem észleltek. A hirtelen meggazdagodás vádját Reinitz tömeges házvételre támaszkodik, holott Reinitz az egyiket eladta és ennek árából vette a következőt. Debrecenből egyébként is nyolcvanezer lejt hozott magával Reinitz.

A védő ezután a tanuk, különösen Nissel szavahihetőségét vonja kétségbe. Hivatkozik arra, hogy Nissel Heilpernnek elszólta magát. Vallomása csupán bosszu műve volt. A tanuk általában újságszenzációkból merítették vallo-

másaikat és Reinitz egyedül a szenzáció hatásának áldozata.

Felmentő ítéletet kér a védő

A védő ezután a nyomozás hibáit sorolja fel. A bíróság nem kutatta ki a bűnfelek eredetét. Grosz más személyekkel is érintkezett, de ezek kitérő kiderítésére nem terjeszkedett ki a vizsgálat. Az sem derült ki, hogy hol töltötte az áldozat augusztus elsejétől hetedikéig az időt.

— A vádlottat — mondja a védő — a kritikusidőben lépésről lépésre követhetjük. Augusztus hetedikén vásár volt Nagybányán és Felsőbányán, hogy képzelhető el akkor gyilkosság nyílt helyen. Az orvosi vélemény szerint a hullát egy ember nem cipelhette el a talált helyre, több tettes kellett legyen, amely körülményt a nyomozás teljesen figyelmen kívül hagyta.

— Hol vannak a többi tettesek, — kéri a védő — hiszen husz hónap óta három ország hatósága keresett a vádlott ellen bizonyítékot, de nem talált. Ez az ember nem bűnös, nem akarok szentimentális eszközökhöz nyúlni,

Uj megoldás előtt a kolozsvári villamosmű kérdése

Dragos mérnök javaslatát a belügyminiszter elé terjesztik

(Cluj-Kolozsvár, május 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári villamosmű ügyében, mint ismeretes, a városi tanács egy bizottságot küldött ki a kérdés tanulmányozására. A bizottság elnöke, Dragos mérnök javaslatot készített a régen huzódó villamosmű kérdésének megoldására, amelyet tegnap terjesztett a városi tanács elé. A javaslat a kérdést részvénytársasági alapon kívánja megoldani, mégpedig oly módon, hogy a kereskedelmi törvény alapján a kommercializálási törvény figyelembe vételével, nyolcvanmillió lej alaptőkével huszonötévi időtartamra részvénytársaságot létesít. A társaság alaptőkéjét hetvenöt százalékban a város, huszonöt százalékban pedig a polgárság részvényjegyzési aláírásával volna biztosítva.

A bizottság az áramfogyasztás árát csak harmincöt százalékkal kívánja felemelni az eddigi hatvanszázalékos felemelési tervvel szemben. A javaslat szerint azt a fogyasztót, aki a múlt évi fogyasztás után fizetett összeg erejéig vesz részt a részvényjegyzésben, nem terheli a

tiszta objektivitást kérek a bíróságtól: a vádlott felmentését és a magánjogi igények elutasítását.

Istenben bízom!

Ezután Reinitz mondott rövid védőbeszédet. Utalt arra, hogy külföldi gyilkosokkal szembeállították, akik az uszítás ellenére sem ismerték fel. — Istenben bízom, — fejezte be szavait Reinitz — fogságom egész idejét imával töltöttem el. Aki ismeri a jóistent és aki az emberekkel jót tett, az gyilkos nem lehet. Főlleslegesnek tartom, hogy hosszabban beszéljek, a védőügyvéd mindent elmondott. En ártatlanul érzem magam és kérem a bíróságot, hogy mentsen fel engem.

A bíróság ezután ítélethozatalra vonult vissza.

Az esti órákban a bíróság még nem fejezte be tanácskozását. Kiszivárgott hírek szerint a bíróság afölött vitázik, hogy milyen minőségben mondja ki a vádlottat bűnösnek.

Szatmár egész lakossága lázas érdeklődéssel várja az ítéletet, az egész város szokatlan izgalommal hullámszik fel és alá az utcákon. Ítéletki hirdetésre csak a késő éjjeli órákban kerül sor.

harmincöt százalékos emelés, sőt ezenkívül tizszázalékos haszonrészesedésben is részesül. Azok az áramfogyasztók, akik nem kívánják részvényt jegyezni, a villany árát harmincöt százalékkal drágábban fizetik. A részvénytársaságot kilenc tagból álló igazgatóság vezetné, amelyből öt tagot a város, négy tagot pedig a részvényjegyző közönség delegálna.

Mint értesültünk, Dragos mérnök javaslatával a tanács nem kíván részletesen foglalkozni, mert a Ganz-Electrika csoporttal kötött előzetes megállapodásnál a tanács a villamosmű ügyében már leszögezte álláspontját. Eppen ezért a javaslatot a belügyminiszter elé terjeszti, hogy e kérdésben a belügyminiszter hozzon döntést. Dragos mérnök javaslata nem új keletű és a tervet az Uj Kelet már néhány héttel ezelőtt közölte. Ennek a javaslatnak a Ganz-Electrika-féle megoldással szemben legfőbb előnye az, hogy a villany árát nem 60, hanem csak 35 százalékkal kívánja emelni.

300 millió lejre és nyolchavi börtönre ítélték az Anker-kenyérgyár igazgatóját

(Bécs, május 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Anker kenyérgyár bűnperében ma meghozta a bíróság az ítéletet. Dr. Winterstein ügyész hosszasan fejtegette, hogy ebben a perben az ipar védelme és a drágaság elleni mozgalom összeütközésbe kerültek. Azonban a törvényszéknek nem hivatása problémákat megoldani, hanem meg kell állapítani, vajjon a vádlott büntető cselekedetet követett-e el és a törvény értelmében üldözni kell-e a kenyérgyár vezetőjét. A szakértők jelentése szerint minden kenyérről az Anker-kenyérgyár 965 osztrák koronával többet kért, mint amennyit a törvény megengedett.

A védelem — mondotta az ügyész — azt hangsúlyozza, hogy az árakat fel kellett emelni az Anker-gyárnak, mert különben tönkre ment

volna sok más kisebb kenyérgyüzem. Ez a groteszk beállítás egyáltalán nem menti a vádlottat, mert nincs ember az országban, aki elhiggye, hogy a vádlott Bécs népét könyörületből tisztelt konkurrensi iránt zsákmányolta ki. Viszont igaz az is, hogy a kisebb üzemek a nagyüzem áremelésére maguk is nekibátorodtak és így közös erővel szipolyozták ki az életnivóját lesüllyesztett, nyomorral és munkanélküliséggel küzdődő bécsi népet. A bíróság ezután ítélethozatalra vonult vissza, amit a délután folyamán hirdettek ki.

A bíróság Fred Arturt, az Anker kenyérgyár igazgatóját, mivel a lakosság inséges helyzetét a közérdek veszélyeztetésével kihasználta, nyolchavi súlyos börtönre és tízmillió shilling pénzbüntetésre ítélte.

mégeje. Így történt, hogy három miligram helyett harminc centigramot olvastak a patikában. Az elnök figyelmeztette a vádlottat, hogy ilyen esetben nemcsak számjegyekkel, hanem betűkkel is meg kell jelölni az adagolást. A vádlott erre azt felelte, hogy Bécsben végezte orvosi tanulmányait és az erre vonatkozó magyar rendeleteket nem ismerte. Facányi gyógyszerész elhárította magától a felelősséget, mert nem ő, hanem Paczek Anna gyógyszerész készítette el az orvosságot. Ez viszont kijelentette, hogy az orvosság elkészítése előtt Facányi több ízben átnézte a recepteket. A bíróság a két vádlottat bűnösnek találta a gondtalanságból okozott emberölésben és mindegyiküket három hónapi börtönre és hárommillió korona pénzbüntetésre ítélte.

* Oradea-Maren hirdetések, előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintéz az Uj Kelet nagyváradi képviselője, Blum Zsigmond. (Ezredévi emléktér) Parcoul Eminescu 2. sz. (Ernyőzlet).

Az Uj Kelet az ország napilapja
Szerkesztik: G. Felelős szerkesztő
Előfizetési árak
240 lej, fél
Az Uj Kelet cikk
megjelölés

Ez a két n
találkozásának
Május 2-án
nagy zsidó zen

Vasárnap

5685 Ijár 9
1925 Május 3
Hétfő
5685 Ijár 10
1925 május 4

is, hogy nyilta
lett aztán tipu
jelenségnek: a
hibája: a kor
Május 2-án
Herzl.

Ijár 8-án
modern zsidó
Móritz báró.
Ijár hónap
a modern zsidó
Birnbaum, iró

A Lömáa

A Lömáa
következőket

1. Az Uj E
szor közöltük
matékosan felh
len „A” csoport
a jogot a parc
esedékes parcell
be nem folyt.
fizetési legfőle
Bank cég cluj
akcióból feltétl
teni és eddig
sükre bocsátju

2. „B”-cso
adunk el parcell
árban. Május 1
nam ára 50 fo

3. A csoport
„A csoportbeli”
„1” zónából el
1121, 1062, 1
1081, 1110, 1
számú parcellák
1845, 1850—1
1864, 1886—1
1681—1684, 1
zónából pedig
lák lettek „A”
területen újabb
a következő szá
19, 201, 222.

4. „B” csoport
következő szá
315—324, 387,
407, 571, 709,
109/a, 109/b, 1
629, 677, 8

5. A marat
zók felkértnel
Abraham ur ill
ott jelentkezze

6. Miután
rünk Erec Jisz
teendőket Ros
vette át.

7. Az „A”
hiba csuszott b
minus nem 19

1. Kérjük min
8. Többold
feltételek 5. p
ruházása csak

HÍREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai napjár

Ez a két nap, három nap: nagy zsidó nevek találkozásának ideje.

Május 2-án (1864-ben) halt meg az első nagy zsidó zeneszerző Giacomo Meyerbeer. Csak mint zeneszerző volt nagy.

Uttörő. Etapjelző az európai zene történetében. Olyan nagy, hogy ritka őszinte perceiben az antisemita Wagner a mesterének nevezte. De mint zsidó kicsiny volt a kicsinyek között. A fájdalom magátóltagadás. Gyáva volt ahhoz, hogy nyíltan zsidó legyen, de gyáva volt ahhoz is, hogy nyíltan megtagadja a zsidóságot. Így lett aztán típusa a legkarakterisztikusabb zsidó jelenségnek: a zsidótlan zsidónak. Nem az ő hibája: a kor bűne volt ez.

Május 2-án (1860-ban) született Theodor Herzl.

Május 8-án (1866—1896-ban) halt meg a modern zsidóság legnagyobb filantrópja, Hirsch Moritz báró.

Május 10-én (1862—1864-ben) született a modern zsidó élet nagy teoretikusa, Nathan Birnbaum. Irodai nevén Mathias Acher, Bécsben.

A Lömáan Akkó közleményei

A Lömáan Akkó (Cluj, Str. Radu 9. I.) a következőket hozza az érdekeltek tudomására:

1. Az Uj Keletben és más uton számtalan-szor közöltük már és most ismételtén és nyomtatékosan felhívjuk a figyelmet, hogy egyetlen „A” csoportbeli jegyzőnek sem adjuk meg a jogot a parcella kiválasztására, amíg a most esedékes parcellánkénti hat font folyószámlánkra be nem folyt. Azon „A”-jegyzőket, kiknek befizetési legfőbb május 10-ig a Marmorosch Bank cég cluji fiókjába be nem folytak, az akcióból feltétlenül kikapjuk tekinteni és eddig befizetett pénzeiket rendelkezésükre bocsátjuk.

2. „B”-csoportbelieknek csak május 10-ig adunk el parcellákat dunamontként 36 fontos árban. Május 10-től kezdődőleg egy bruttó dunam ára 50 font lesz.

3. Az A, B, C, D, E, F, H zónák összes „A csoportbeli” parcellái el vannak adva. Az „I” zónából el vannak az „A” csoportnak adva az 1121, 1062, 1063, 1072, 1073, 1076—1078, 1081, 1110, 1111, 1114, 1141, 1144, 1145. számú parcellák, a „G” zónából el vannak adva: 1845, 1850—1853, 1848, 1849, 1896, 1903, 1864, 1886—1895, a „K” zónából 11961—1965, 1681—1684, 1688, 1689, 1968, 1972, az „L” zónából pedig az 1621, 1624. számú parcellák letek „A” jegyzőknek eladva. A homokterületen ujabban az „A” csoportbelieknek még a következő számú parcellák adattak el: 109/c, 19, 201, 222.

4. „B” csoportbeli jegyzőknek ujabban a következő számú parcellák adattak el: 192, 315—324, 387, 388, 393, 394, 399, 400, 405—407, 571, 709, 743, 957, 1348, 1349, 1399, 109/a, 109/b, 178 413—415, 589, 639, 638, 629, 677, 867.

5. A máramarosszigeti „A” csoportbeli jegyzők felkéretnek, hogy parcelláikat Glanzmann Abraham ur illatszertárában kiválasszák. Ugyanott jelentkezzenek a felsőronai „A”-jegyzők is.

6. Miután Dux Mór ur dési bizalmi emberünk Erec Jisraelbe utazott, az ottani bizalmi teendőket Rosenzweig Meir Jehuda elvtársunk vette át.

7. Az „A” csoportbeli jegyzési ívekbe sajtóhiba csuszott be, amennyiben a X. fizetési terminus nem 1927 október 1, hanem 1927 július 1. Kérjük mindenütt kijavítani.

8. Többoldali kívánságra közöljük, hogy a feltételek 5. pontja, mely szerint a jogok átruházása csak a vezetőség hozzájárulásával tör-

ténhetik meg, azt jelenti, hogy magába a jogok átruházásába a vezetőségnek beleszólása nincs, csupán az új tag személye ellen lehet kifogása. Ezt a jogot különben Palesztina minden zsidó közsege biztosítja magának.

— **A lengyelországi zsidók kivándorlása Palesztinába.** A varsói Palesztina-hivatal legújabb közlése szerint 1920 óta a lengyel köztársaságból Palesztinába kivándorolt zsidók száma ilyen arányokban növekedett: 1920-ban ezer személy vándorolt ki, 1921-ben kétezer, 1922-ben háromezeröttszáz, 1923-ban háromezerötven és 1924-ben nyolcezer. Míg 1924 januárjában csak kilencven személy utazott Palesztinába, addig decemberben nyolcszázhuszonhárom. 1925 januárjában ezerkét-százán vándoroltak ki, februárban ezerkét-százán, márciusban pedig háromezren.

— **Tisztújítás a szatmári orth. izr. hitközségnél.** Szatmárról jelentti tudósítónk: Az április 12-én megtartott hitközségi választások alkalmával a következő vezetőség került a szatmári ort. izr. hitközség élére: Elnök id. Reiter Mór, alelnök Freund Chaim, főgondnok Mandelbaum Ede, gondnok Spitz Ignác, II. gondnok Jakab Antal, pénztárnok Sámuel Ignác, ellenőr Mayer József. Tanácsosok: Markovits Mayer, Jónap Miksa, ifj. Reiter Mór, Schwartz Salamon, Jeremiás Zsigmond, Glück József, Weisz Jenő, Guth Lajos. Ezenkívül egy 18 tagú képviselőtestület és 8 póttag. A választás csöndben folyt le, nagyobb agitációk nélkül.

— **Megnyílt a kolozsvári zsidó népkönyvtár.** A kolozsvári Ezra, Barisszia és Aviva csoportok a Hitachdutok kulturbizottságának vezetésével egyesítették eddigi házikönyvtáraikat és azokat több, mint harmincezer lei investálással kiegészítették és kijavították. A könyvtár így 1800 kötetet tartalmaz és népkönyvtári jellegű lett. A könyvtárba, amely a Tarbut gimnázium egy helyiségében van elhelyezve, bárki beiratkozhatik. A beiratkozás, valamint a könyvkölcsönzés feltételeiről bővebb információt az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség ifjúság osztálya nyújt (Calea Regele Ferdinand 48.) A könyvtárban héber, magyar, román, olasz, angol stb. nyelvű szépirodalmi, tudományos, társadalmi- és hitudományi könyvek állnak a nagy közönség rendelkezésére.

— **Belügyminiszteri vizsgálat a város-házán egy parlamenti interpelláció alapján.** Valariu belügyminisztériumi vezérfelügyelő pénteken reggel Kolozsvárra érkezett. A vezérfelügyelő utja összefüggésben áll azzal a parlamenti interpellációval, amelyet Nemes képviselő terjesztett nemrégiben a kamara elé és amelyben súlyos vádakkal illette Kolozsvár város tanácsát. A vádak szerint a tanács indokolatlanul nyolcemillió lejre emelte fel a kéményseprési díjakat, holott Kolozsvárt csak tizenkét kéményseprő dolgozik és ez a tekintélyes összeg köztöltük oszlik meg. A vizórákkal kapcsolatosan ismert tanácsos intézkedés ugyancsak sérelmes, mert a vizórák miatt nyolcemillió lejjel terhelték meg az adózókat, holott ha ezt az összeget a vízművek javítására fordították volna, meg lehetett volna szüntetni a városban levő vízmizériákat. Az utcaseprő és öntöző traktorokat pedig versenytárgyalás nélkül szerezte be a tanács jóval magasabb áron, mint ahogy azok beszerezhetők voltak. Az interpelláció ügyében Valariu vezérfelügyelő pénteken délután a polgármester bevonásával ankétet tartott a város-házán, majd az ankét befejezése után végigjárta az egyes osztályokat és megállapította, hogy az elhangzott vádak alaptalanok, amennyiben a kéményseprődíjakat az iparkamara és a pénzügyigazgatóság véleményezése alapján emelte fel a tanács, a vizórákat a belügyminisztérium jóváhagyása alapján állították fel, a traktorok beszerzésénél pedig öt ajánlat érkezett a városi tanácshoz és ezek közül mint a legolcsóbbat, a Ford-cég ajánlatát fogadták el.

Niculescu Basu hangversenye. Csütörtök este Niculescu Basu operaénekes, a bukaresti opera primbasszistája egyetlen hangversenyét tartotta Kolozsváron, a prefektúra dísztermében. Niculescu ur az olasz énekiskola metódusa szerinti énekes, nagy érzéke van a dallamok színezéséhez, a bel canto modorában. Műsorán nagyrészt olasz és német szerzők szerepeltek, a modern zeneszerzők közül csak Grieg szerepelt egy ének számmal. Niculescu hangja zengő, érzes, kulturált, a mély regiszterekben is tisztán hangzó. Muzikálitása és énektudása kifinomodott, precíz. A zsufolásig megtelt terem közönsége lelkes ünneplésben részesítette.

* Kérjen Purgot eredeti dobozban. (2)

Pfeiffer Alfréd operaénekes hangversenye nem kedden, hanem holnap, hétfőn (4-én) este 8 órakor lesz az unitárius kollégium dísztermében.

— **Rendőrségi hírek.** Markovits Nándor huszonhat éves fiatal ember, aki a kolozsvári sziguranca foglya, borotvapengével öngyilkosságot kísérelt meg és homlokán, valamint kezében súlyosabb sérülést ejtett. A helyszínre kihívott mentők Markovits sebeit bekötötték és helyszínen hagyták. — **Ricsinszki** nagyváradi gyógyszerész egy dísznő megharapta. Miután a gyógyszerészen a veszélyes tünetei jelentkeztek, a Pasteurintézetbe szállították. — **Friedmann** Márton huszonegy éves kocsis lovát tisztogatta, miközben a ló karjába harapott. Sérülésével a sebészeti klinikára szállították. — **Kozma** Tódor huszonhat éves katona, nagyváradi ezredétől betegségi szabadságot kapott. Kolozsvári lakásán fektült és egyideig felesége ápolta. Néhány nappal ezelőtt az asszony megszökött és mert közben a katona szabadsága lejárt, a nagyváradi katonai parancsnokság értesítette a kolozsvári rendőrséget, hogy Kozmát, mint dezertőrt keresni kell. A rendőrség emberei lakására mentek, ahol a beteg katonát ágyban fekvő találták eszméletlen állapotban, mert felesége szökése óta nem volt, aki ápolja. A kihívott mentők a katonai kórházba szállították.

* **A „Steaua României” Biztosító Társaság** most megjelent harmadik évi mérlege az intézet rohamos fejlődéséről tesz tanúságot. A Társaság, amely a. i. a „Phoenix” és a „Providentia” bécsi biztosító társaságok üzletállományát vette át, elmúlt évben díjakban, illetékekben és kamatokban 56.7 millió lejt bevételzett és életbiztosítási állománya 240 millióra emelkedett. Kárkört az utolsó három évben — fennállása óta — 38 milliót fizetett ki. A tartalékalapok immár 42 millió lejt tesznek ki, az 1923. évi 26 millióval szemben és részvényeseinek 15 százalékos osztalékot fizet, míg 1923-ban még csak 10 százalékosot fizetett. Ezen számok igazolják azon bizalmat, mellyel a biztosító közönség minden rétege e szolid alapon vezetett, kartellen kívüli társaság iránt viseltetik.

A „Steaua României” cluji vezérügynökségét az Erdélyrészi Jelzálog Hitelbank Részvénytársaság vette át, ahol a biztosítási ügyeket Lázár Tibor ur fogja intézni.

* **Megnyílt** újonnan átalakítva Kolozsvár legszébb és legelőkelőbb kerthelyisége, a „Nippon”, hol állandóan hideg és meleg buffet és frissen csapolt sör kapható. Elsőrangú cigányzene. Napi és heti abonéma elfogadtatik.

* **Eiveszett egy remekműű ridikül**, benne pénz, 9 águ koronával díszített F. S. monogramos zsebkezdő és egy téglaly dr. Biró-féle Havasi Gyopár Crém. A szerencsés megtaláló a ridikült és a pénzt megtarthatja, csak a Havasi Gyopár Crémet adja le a színháznál.

Vaságyakat kórházak és intézetek részére, üzleti acél-redőnyöket, gépes és önműködő **napellenzőket** épület és mulakatos munkákat legolcsóbban szállít **Izsák Antal lakatos, Cluj,** Str. Gh. Baritiu No 12. (volt Malom-utca) R. Mosse 1211

Nagy harisnyavásár
 mélyen leszállított árakkal.

K ötött harisnya minden színben	lei	25
F lohr-harisnya minden színben	lei	53
M uszlin harisnya divat színben	lei	69
C érna-muszlin minden színben	lei	98
S elyemfátyol harisnyák minden színben	lei	125

BLATT
 FÖTÉR 13
 Divatkorlátokban és kötöttárakban őriául válasszátok! A legjobb harisnyák csak BLATT-ról kaphatók

Nagyon olcsó száraz vegyi ruhatisztítás CZINK, Cluj

KÖZGAZDASÁG

Kétszáz leja buza behozatali vámja

A gabona behozatali vámját nem emelték fel

(Cluj-Kolozsvár, május 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az utóbbi napok folyamán egyes napilapok arról adtak hírt, hogy a kormány rendeleti uton a buza behozatali vámilletékét kétszáz lejről tizezer lejre emelte fel. A híradások arról is beszámoltak, hogy a kormány a rendeleti uton életbeléptetett tizezer lejes buzavámot huszonötezer lejre óhajtja felemelni. Miután többen érdeklődtek szerkesztőségünkben a megjelent hírekben közölt állítások valósága felől, közöljük, hogy legautentikusabb forrásból ezekkel a hírekkel szemben azt a felvilágosítást kaptuk, hogy a buza behozatali vámilletéke továbbra is kétszáz lej és olyan irányú kormányintézkedés, amely a behozatali illeték felemelését célozná, mindeztideig nem történt. A gabona behozatali vám ügyével — mint értesülünk — a május 6-án megtartandó fővámbizottsági ülésen foglalkoznak.

✚ **Világ gazdasági hírek.** Németországban a Dawes-tervvel kapcsolatosan a nagyiparra kirovott terheket 8 százalékkal csökkentették. — A délafrikai vasúttársaságok a müncheni Maffel-mozdonygyárból rendeltek 15 mozdonyt, amelyek költsége az angol ajánlatok alig kétharmadát teszik ki. — A newyorki Kuhn, Loeb-bankház Oslo fővárosnak nyolcmillió dollár kölcsönt folyósított. — Dánia külföldi adóssága 2045 millió dán korona. — Az Anglo-Persian Oil Comp. igazgatótanácsa az argentinai kormányral új olajmezők feltárásáról tárgyalt, azonban előzékenységi hiánya miatt, a társaság a tárgyalásokat megszakította. — Az angol nagyipari szövetség a vasutaktól jelentős fuvarkedvezményt kért, amit a vasúttársaságok megtagadtak. — Belgium műselyemgyárai jelentékeny nyereséggel dolgoznak. Például egyiknek 22 millió frank alaptőke mellett 34 millió frank nyeresége volt. — Olaszországban még mindig 160.000 munkás van munkanélkül s ez a szám most sem apad. A legtöbb munkanélküli Piemontban, Lombardiában van. — Jugoszlávia a vitás Blair-kölcsön második felét, 15 millió dollárt a napokban kapja meg.

✚ **Ujabb tanácskozás a hadikötvényekről.** Bécsből jelentik: A volt osztrák-magyar monarchia háborúelötti adósságai ügyében tartott konferencia folytatásaként, melyet ez év január végén tartottak Bécsben, az utódállamok ez évi májusban Prágában újabb konferenciára jönnek össze. Ez alkalommal a hadiadósságok törlesztésének és a kamatok fizetésének újra való felvételéről fognak tanácskozni. A „Neue Freile Presse“ illetékes helyről arról értesül, hogy a garantált kölcsönök ügyének végleges megoldását remélik ez alkalommal.

✚ **Elkészült az új munkásbiztosítási törvényjavaslat.** Bukarestből jelentik: Az április 28-án megtartott Legfőbb Munkásbiztosítási Tanács ülésén előterjesztették az új munkásbiztosítási törvényjavaslatot. A javaslat magában foglalja, illetőleg összevonja az eddigi munkásbiztosítási törvényeket, amelyek a régióban, Erdélyben és Besarábiában vannak érvényben. A törvénytervezetnek legsúlyosabb sérelmes intézkedése az, hogy a legfőbb Munkásbiztosítási Tanácsnak jogot ad olyan rendeletek kibocsátására, amelyek törvényen kívül állanak. Ez a rendelkezés főleg azért sérelmes, mert a legfőbb tanács nem paritásos alapon lesz összeállítva, hanem annak tagjai: huszonhat állami tisztviselő és csak huszonnégy munkaadó- és munkásdelegátus. A törvényjavaslatnak ezt az intézkedését a május nyolcadiki országos UGIR közgyűlésen is szóvá fogják tenni és előreláthatólag erélyes akciók megindítását fogja maga után vonni.

✚ **Nem rentabilis a gázgyár fentartása.** A városi tanács a város pénzügyi adminisztrációjának felülvizsgálására bizottságot küldött ki Peptea pénzügyi tanácsos vezetése mellett. Ugyancsak bizottságot küldött ki a gázgyár felülvizsgálására is, mert a gázgyár azzal a kéréssel fordult a tanácchoz, engedje meg a gáz árának felemelését. A kiküldött bizottság a vizsgálat eredményéről ma tett jelentést a tanácsnak, melyben kifejti, hogy a gázgyár fentartása nem rentabilis, miután a közszén megdrágult, a közönség pedig mind kevesebb és kevesebb gázt fogyaszt.

✚ **Kereskedelempolitikai konfliktus Jugoszlávia és Csehszlovákia között.** A csehszlovák és jugoszláv pénzügyi igazgatás között már huzamosabb idő óta érdekes differencia van, amelyet mind a mai napig sem próbáltak meg elsimítani. A csehszlovák kormány ugyanis rendeleti uton megtiltotta, hogy jugoszláviai eredetű élelmiszer-áru

ellenértékű csehszlovák korona kivihető legyen, ami természetesen főleg a jugoszláv terménykereskedelmi érdekeket érzékenyen sújtja s minden későbbi szállításra lekötött terményüzletet — a dinár és a csehszlovák korona között előállható különbözet — lehetetlenné tehet. Mivel ezáltal a Jugoszláviából Csehszlovákiába irányuló kivitel bizonytalanná válik, az érdekeltek körök szorgalmazni akarják a kormánytól, hogy hozza be a dinár kiviteltilalmat Csehszlovákia ellen. Megjegyzendő, hogy a cseh korona kiviteli tilalom nemcsak Jugoszláviára, hanem Romániára is fenáll.

✚ **Ellenőrzés alá veszik a szlovenszói téglagyárakat.** Prágából jelentik: A közmunkaügyi minisztérium az építőanyagok árának rendezése céljából ellenőrzés alá akarja venni a szlovenszói téglagyárak raktárállományát és árait. Értesüléstünk szerint az erre vonatkozó intézkedéseket már május első hetében foganatosítják. Bizonyos körök részéről felmerült az a kívánság is, hogy azokban a gyárakban, ahol behozhatóság spekulációs célokkal tartják vissza a munkát, állami beavatkozással kezdjék meg az üzemet a szlovenszói építkezési válság megoldása érdekében.

TÓZSDE

Május 2-án

A lej: Zürichben 237.50, Párisban 865 Budapestben 323.

Kolozsvár. A lej emelkedése folytán ellanyhult a devizapiac. A kínálat mindenben felülmúlja a keresletet. Az árfolyamok a következők:

Bécs 30.30—30.50, Prága 6.40—6.45, Budapest 320—322, Páris 11.40—11.48, Zürich 42.00—42.20, Newyork 215.00—218.00, London 1050—1053, Milánó 9.00—9.10.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 122.718—123.00, Amsterdam 207.50—207.15, Newyork 516.43—516.75, London 2502.50—2504.50, Páris 2707.50—2707.50, Milánó 2123.75—2124.00, Prága 1530.00—1530.00, Budapest 72.50—72.50, Belgrád 835.00—835.00, Bukarest 237.75—237.50, Varsó 99.4—99.50, Bécs 72.70—72.70.

Bukarest. Devizák: Páris 11.40, Berlin —, London 1045, Newyork 216.50, Róma 891.50 Zürich 41.75, Bécs 30.00, Prága 6.33.

Bukarest. Valuták: Napoleon 810.00, márka 51.00, leva 151, török lira 112, font sterling 1080, francia frank 15.50, svájci frank 41.50, olasz lira 910, drachma 375.00, dinár 345.00, dollár 214.00, lengyel márka 42.00, osztrák korona 32.00, magyar korona 32.00, cseh korona 660.

Fizetéseképtelenség miatt

leltári áron alul, az összes

antik butorok,

kerülnek eladásra

GRATZ műkereskedés,

Piața Unirii 8.

Rudolf Mosse 1192

Kényelmes
tartós
munkát
készít

KOHÁNYI
kártyás
Str. G. Baritiu (Malom-u.) 12

A franciák Nibelungja!

SELECT-
mozgóban.
hétfőtől
május
4-től

12 felvonás.
Rendkívüli
filmalko-
tás a XV.
század
ból.

A farkasok csodája

Főszerep-
ben a Come-
die Francaise
legnagyobb
művészei:

**Yvonne Sergyil,
Vanni Marcaux,
Romuald Joubé,
G. Mochot.** Be-
mutatásra kerül

kizárólag a
Select-mozgóban,
hétfő, május 4-től

kezdve. A két rész-
ből álló filmet egy-
szere adjuk elő s így

kényszerítve vagyunk
a helyárat mérse-
kelten a következőként
felemelni: **Rendes hely-
árak:** Páholyülés Lej
32.50, zártszék Lej
26.50, I. hely Lej 21.

Mérsékelt helyárak: Pá-
holyülés Lej 26.50, Zárt-
szék Lej 21, I. h. 15.75.

Az előadások pontosan
3, 6 és 9 órakor kezdődnek

A francia nép hősi legendája!

A kolozs-
monostor
Fióküzlet:

Valódi p...
na
Rosenber
Cluj, S...
(v. Un...
Antik könyv

Mind

CZE
LUT

Mosse 1155

Ciment,
Cluj, Str. B...

Rador No 2652

5 1/2 HP

„Carte

lungja!

Főszerep-
en a Come-
e Francais
nagyobb
vészei:
ne Sergyil,
i Marcaux,
ald Joubé,
shot. Be-
sra kerül
rólag a
mozgóban,
ájus 4-től
A két rész-
ilmet egy-
k elő s így
e vagyunk
at mérsé-
etkezőként
erdes hely-
yülés Lej
szék Lej
y Lej 21.
árak: Pá-
50, Zárt-
h. 15-75.
pontosan
kezdődnek

gendája!

Rador 2385

A kolozsvári monostori
Főközllet: Ghillányi-ut 5-7.

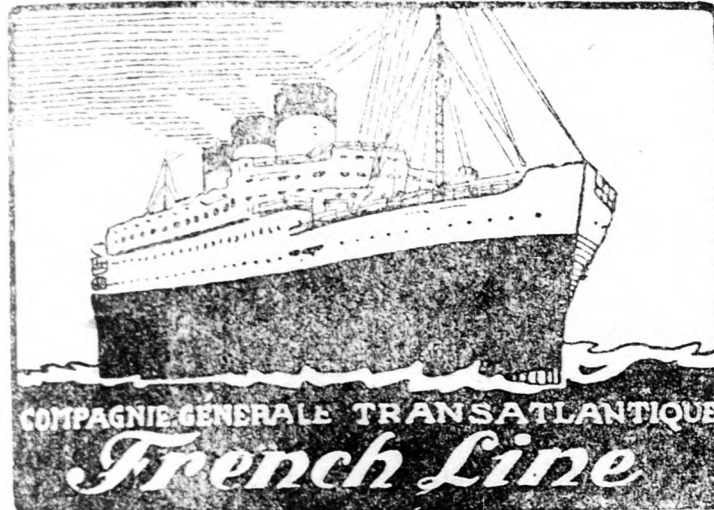
Czell
URSUS
világos
HERCULES
dupla maláta

Főközllet: Ghillányi-ut 5-7.
sörgyár sörrel

Luxusutazás — Gyorsutvonatok a francia kikötőkől:

New-York — Canada
Cuba — Mexiko
Venezuela - Haiti - Antillák
Marocco - Algir - Tunisz
és más kikötőkbe.

Információkkal és jegyekkel szolgál:
„SARNIA“ S. A. Bucurest.
Pasagiul Comédia
Táviratcim: Transatbuc.
Rador 2590

COMPAGNIE GENERALE TRANSATLANTIQUE
French Line

Valódi perzsaszőnyegek
nagy választékban
Rosenberg I. régiségkereskedőnél
Cluj, Str. Memorandului 25.
(v. Unio-utca) Telefon 76.
Antik könyvszekrény sürgősen eladó.
Rador 2689

Mindenhol csak
eredeli
CZELL-sört
és
LUTHER-sört
kérjen.
Telefon 516
Messe 1155 Főraktár
Ciment, Dukász & Tsa cégnél
Cluj, Str. Bucovina (v. Munkácsy-u.) 28

PALMA
Kaucuk sarok és talp
védelmet nyújt hideg és nedvesség ellen.
Ruganyos, higiénikus.
Érdeksen az Uj Keletben!

Rador No 2652

Crossley motorok
benzin, földgáz, szivó-gáz stb.

Crossley DIESEL-motorok

Raktár: BRAILA-ban.
5 1/2 HP., 19 1/2 HP., 5 HP., 35 HP., 40 HP., 50 HP., 60 HP. benzin, gaz
és 68 HP. Crossley Diesel motorok.
„Carter“ S. A. Bucuresti, Calea Victoriei 86. telefon: 19-14.
(Palatul băncei Hațuneii)

Pünkösdi nagyvásár

SZABÓ JENŐ
divatkülönlegességek
nagy ruházásban

Cluj
Cal. Regele Ferdinand 5

	Lej
1 mtr. mosó-karton	23
1 mtr. mosó-batiszt	29
1 mtr. elsőrangú minőségű mosódelén	29
Sima creponok	33
Csikos és kockás Szádák, nyári ruhára	39
1 mtr. prima delén	43
Zefirek férfi ingekre	49
1 mtr. 80 cm. széles, elsőrangú minőségű mintás grenadin ruhákra	55
1 mtr. 100 cm. széles I-a csikos szövet	69
1 mtr. 100 cm. széles Eponge szövet	93
1 mtr. 100 cm. széles I-a kockás szövet	95
Mosó nyersselymek, színekben	195
1 mtr. férfiruhára való mosó Co-vercoat, 130 cm. széles	175

Még eddig nemlétezett árak pünkösdig érvényesek.

Raktárra érkeztek francia nyári divatkülönlegességek.
Napernyőkben óriási választék.

Nagy maradékvásár.

Telefon 4-79 Telefon

Kereskedők figyelmébe!

**Május 1-én
nyílt meg**

Herman Grünfeld

textil, divat és kendőáru

engros üzlete

Piața Mihai Viteazul (v. Széchenyi-tér)

No 39.

★

Az alanti cikkekből állandóan nagy választék:

Enderlin

gyártmányu festők minden színben.

Gustav Deutsch

festői és delénjei.

Suchor

festők és delének.

Irti

közismert összes gyártmányai.

★

Állandó nagy raktár:

**Schroll és Liliom
vásznakban.**

★

Férfi és női gyapju- és pamutszövetek minden divatszínben. — Különböző minőségű ingzephírek. — Dupla és szimpla zeigok és struxok. — Dupla és szimpla szőttek, ágynemű damaszt és kanavisz. — Sima és mintás divatgrenadinok. — Rojtos és rojtnélküli ternó és delén kendők stb.

Eredeti gyári összeköttetésem révén fenti cikkek minden versenyt felülmuló

olcsó árakban

lesznek árusítva.

Minden kereskedő érdeke

meggyőződni fenti árak olcsó áraitól.

Ll. 3853

Olcsóbb, mint bárhol!

Berlini női és férfi fűzők lej 700

Nagy választék játéktárgyakban, biliárdbútorokban stb. stb. Egyedüli beszerzési forrás a régi és megbízható **Hermann Bernstein cégnél** București, Calea Rahovei 3. Szállítás utánvétellel!

SPORT

**Románia vereséget szenvedett
Törökország válogatott
csapatától**

Az MTK első romániai sikere. Csalódást keltett a Zidenice

(Cluj-Kolozsvár, május 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ha a kolozsvári kerület labdarugószerkeztői csak egy kissé is szívén viselné a publikum igényeit, nem lett volna szabad előfordulnia annak, hogy Kolozsváron május elseje sportprogram nélkül teljen el, különösen akkor nem, ha Temesváron és Nagyváradon külföldi attrakciók képezik a sportot.

A véletlen, vagy félreértés közrejátszása folytán Románia vereséget szenvedett Törökország csapatától. A magyar bajnokcsapat MTK szép játékkal könnyen győzött a Kinizsi ellen, míg a Zidenice teljes csalódást keltve, csak eldöntetlenül tudott végezni a Törökvel. A mérkőzésekről tudósítónk a következőkben számol be.

Bukarest, május 2. Törökország—Románia 2:1 (0:0). Biró Roltón (Anglia). — Kernerarány 14:2 (10:1) Románia javára. A mérkőzésre vonatkozó egyezmény téves magyarázása folytán a román válogatott több játékos nem volt a fővárosban, mert a mérkőzés csak vasárnapra volt tervezve. A törökök felmutatva a szerződést, ragaszkodtak ahhoz, hogy először a két ország válogatott csapatai mérkőzzenek és csak ezután játszon Bukarest—Konstantinápoly. Kénytelen-kelletlen a központi szakosztálynak bele kellett menni a mérkőzésbe, mert az igazság az ő oldalukon volt. Csütörtökön délután telefonon értesítettek néhány játékost a változásról, nagyrésztük azonban csak ma utazott le, hogy vasárnapra legyen ott. Ilyen előzmények után vette kezdetét a játék a következő felállásban:

Stroescu, Popovics—Deleanu, Geller—Tóth—Czeh, Cipeigan—Bonciocat—Chifor—Branchler—Charles. A mérkőzés folyamán a román csapat állandóan támadásban volt, amit legjobban a kernerarány bizonyít, azonban a csatárok gólképtelenség miatt eredményt nem tudtak elérni.

A játék Csipcsigán—Bonciocat lefutásával kezdődik és már az első percben kornert eredményez. Ez egymásután többször megismétlődik. A 25-ik percben Czeh büntetően felül hands-et vet, a bíró tizenegyet ítélt, amit azonban Stroescu kivéd. A törökök csak most jutnak először szóhoz és a két hátvédünk meg nem értése miatt kornert érnek el. Ismét román támadás következik. Chifor két pompás lövése kapufáról pattan vissza a mezőnybe.

Szünet után a harmadik percben Bonciocat kiszökik és 20 méterről, helyezett lövéssel gólt rug, a bíró azonban ofsíd címén nem itéli meg. A 19-ik percben esik az első gól. A török balösszekötőtől a két bekk súlyos hibájából 20 méterről laposlató, Stroescu rosszul vetődik és így góllá jut. (1:0) Geller helyet cserél Chiforral. Egymásután támadások közepette Geller szép beadását Branchler góllá fejeli és ezzel egyenlít. Rá egy percre a román védelem ismét hibázik, annak újabb gól az eredménye. Minden kísérlet az újabb egyenlítésre hiábavaló, mert a bíró már a játék végét jelzi.

A román csapatban Teth, Geller, Cipeigan és Bonciocat voltak jók. Stroescu mindkét gólt védhette volna. A két bekk hibát-hibára halmoz és a gólokért nagyrésztben őket terheli a felelősség.

A központi szakosztály a felelősséget elhárítja magáról azzal, hogy rendelkezése szerint a kiszemelt játékosoknak már csütörtökön Bukarestben kellett volna lenni, ahol egy Triál lett volna.

Temesvár. MTK (Budapest)—Kinizsi 4:1 (1:0) Biró Wagner (Bécs). A budapesti bajnokcsapat két tartalékkal Orth és Jenny nélkül jött le és teljes sikerrel szerepelt. Tizenöt ezer főnyi közönség nézte végig a két csapat találkozását, amely végig szép és fair sportot nyújtott. A gólokat Rakitovszky (1), Molnár (2) és Opatu rugták. A mérkőzést a szokásos üdvözlések előzték meg. A Kinizsi különösen a második félidőben méltó ellenfele volt az MTK nak.

Mi lesz ma? Kolozsvárt a KMTE—Haggibbor és a KAC—Academia mérkőzés képezi a nap érdekesebb programját. Mindkét mérkőzés a Nagypályán folyik le fél 3, illetve 5 órai kezdettel. A CFR pályán a KKASE—CFR kombinált vendégül látja a marosvárhelyi MSE—CFR kombinált csapatát. Előzőleg két kombinált csapat játszik előmérkőzést.

Nagyvárad. Zidenice—Törökvés 2:2 (2:1). A brünni csapat teljes csalódást keltett. A Törökvés sokkal lelkesebben játszott és kis szerencséivel megnyerte volna a mérkőzést.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Magyar Színház heti műsora

Vasárnap d. u. fél 4-kor: Gyurkovics lányok (Neményi Lillivel, Tompa Bélával. Mérsékelt helyárrakkal, sorozatszám 138)

Vasárnap este 8-kor: Nótás kapitány (23-adszor, bérletszűnetben. Karácsonyi lillivel, Neményi Lillivel, Erényi Böskével, sorozat 190)

Hétfő: Luxemburg grófja (Karácsonyi lillivel, Neményi Lillivel. Napibérlet 112 szám B, sorozat 187)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Vasárnap, május 3. Prater. A bécsi királyi udvarnál. Szentimentális szerelmi dráma, 8 felvonásban. Főszerepben Mary Philbin és Norman Kerry.

Hétfő, május 4. A farkasok csodája. Hatalmas történelmi dráma, 12 felvonás. Főszerepben Yvonne Sergyil és Romuald Joubé.

Uránia-mozgó. Vasárnap, május 3. Sivatag réme, Amerikai kalandor dráma 6 felvonásban, a vad nyugatról. Főszerepben William Hart.

Hétfő, május 3. Az oroszánember. I. rész, 10 felvonásban. Szenzációs kalandordráma. Főszerepben Jack Perrin.

Apollo-mozgó. Vasárnap, május 3. Froso. Rendkívüli bűnügyi dráma, 12 felvonásban. Filmre alkalmas Sir Antony Hop regénye után. Főszerepben M. Kappelan és Maxudian.

Hétfő, május 4. A halálhajó. Szenzációs bűnügyi dráma, 5 felvonásban, a kalózok életéből. Főszerepben Fernanda Fassi.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szöveg, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetéseket díjazás előtt fizetendő.

„Folytató nem fejeződik”
Nachdem der hierortige **שׁוֹבַב עַל פִּי דִּין תּוֹרָה** entlassen wurde, ist hiemit diese Stelle sofort zu besetzen. Rabbiner Cim a kiadóban.

Perfekt gépirónót keresünk azonnali belépésre. Cim a kiadóban.

Cúr Sálom-ban mint „A” csoportbeli jegyző, „A” csoportbeli jegyzőtől parcellát vesznek Dr. Markovits Ignác, Oradea-Mare, Pável-utca 7.

BUNWALD
Uj, Str. Vlahuta (volt Bolyai-u.) 3. Telefon 147

Üvegcsiszoló és tükörgyár. Táblatüveg raktár és üvegezési vállalat. Hibás tükörök újrafoncsorozása 100%.

Üvegcsiszoló és tükörgyár. Táblatüveg raktár és üvegezési vállalat. Hibás tükörök újrafoncsorozása 100%.

Cipőkereskedősegek ügyes, megbízhatók azonnali belépésre felvételnek Grünfeld Testvérek céghez, Satu-Mare. 8913

Tanításban jártas, képzett urilány, perfekt angol, a nyári hónapokra alkalmazást keres. Megkezdéseket „Tanárjelölt” jelíggel a kiadóba kér.

Lakáscsere. Elcserélném a Varga-utcában levő két szoba, előszoba és fürdőszobás szép lakószobát használt, esetleg nagyobb, de konyhás lakással a város bármely belterületén. Bővebbet az izr. hi község titkára, Calea Regele Ferdinand 54. sz. alatt nyujt.

Perfect könyvelőt, aki román, német, magyar levelezést is ellát, május 15-i belépésre keresek. Írásbeli ajánlatok Grünfeld Herman, Széchenyi-tér 39. kéretnek.

Szerkesztőség hivatala

Dr. Ramasette

Diszkrét 2. II. 8.

nezzatok adunk vissza.

1925 május 5 Ke

A csiki va

Vaitoianu 14 mi

(Bucuresti-Buka tudósítójától.) A ceanu elnök nyit nemzetiiparti képv. renden lévő köz. szól hozzá. Hangs. vaslat a mindenko helyezi a közgazg.

Utána Sándor megyei szenátorválteti részletesen. Ferocitásokat és megmenyét most sem. A szenátus ülés terjesztette a tiszt. javaslatot.

Vaitoianu tábor megszavazását kérik bányák kitermelése. Ezután a szenátus visszaz.

„Folytató nem fejeződik”

(Berlin, május) Hindenburg tábor május 11-én, vagy Az ünnepek, az mennek, két rész. egyiknek a nemzet helye, ahol Hindenburg kezeibe le társaságra és az alatt egy diszszáz. után az eskütétel szemlét tart a ezenkívül rövid b. viselőkhöz.

A tábornagy választás vezetőjén felelőleg bejelentet. kévé való megvála elfogadja az állást.

A német birod. szövetség közgyűl. kancellár nagyszab. mindenekelőtt Német foglalkozott, m. tika helyzetere is állapotra, amely elnökké való m. jött létre. Mindene német külpolitika, sági javaslatok sem szenvedni.

— A népek — inkább érzik ant Európára súlyosod. eltűnjön. Ha ezt e. tonosságra kell tör. dalmisságra.

A kiürítés kérd. mondotta a mai h. állítják, hogy Német szövetségi kötelez. dokolt a megszáll. kell vetni nem. az egész világ jó. európai politika. német kormány. pontja pedig épü. választatása után.

A beszédből N. következtetik, hogy egyáltalában nem kiürítés ellenében zódást alá fogja ir.